

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijapyyntö LiV 12.1.2021

HE 245/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta liikenne- ja viestintävaliokunnalle. Kuntaliitto keskittyy tässä lausunnossa lakiesityksen sisältämiin henkilöliikennettä koskeviin toimenpiteisiin.

58 e § Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Kuntaliitto pitää esitettyä toimintamallia kannatettavana kuntien järjestämän joukko-liikenteen ja henkilökuljetusten näkökulmasta. Tehostettu puhdistaminen normaalioloihin verrattuna ja matkustajille tarjottavat mahdollisuudet ja toimintaohjeet riittävän hygieniatason ylläpitämiseen ovat perusteltuja toimia, jotka ovat käytössä jo tälläkin hetkellä.

Mahdollisessa asetuksessa ei tule antaa liian yksityiskohtaisia ja kategorisia määräyksiä erilaisia palveluja (esim. paikallisliikenne- tai kaukoliikennepalvelu) tuottaville toimijoille, vaan niille tulee jättää harkintavaltaa parhaiden käytäntöjen soveltamiseen.

58 f § Matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Esityksen 58 f -pykälän mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi tehdä päätöksen, jolla rajoitetaan kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää. Virasto saisi velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Rajoitukset olisivat mahdollisia vain, jos on ilmeistä, että covid-19 -taudin leviämisen estämiseksi 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja väliaikaisia matkustajamäärärajoituksia voitaisiin pitää välttämättöminä covid-19 -taudin leviämisen estämiseksi.

Pykäläesityksen tarkoitus on sinänsä ymmärrettävä, mutta sen sisältö, perustelut ja käytännön toteutus ovat ongelmallisia etenkin paikallisliikenteen kannalta. Esitystä ei voi pitää paikallisliikenteen näkökulmasta oikein suhteutettuna ja kustannustehokkaana.

Kuten viimeisen vuoden aikana on nähty, epidemiatilanteessa joukkoliikenteen ja muun julkisen liikenteen asiakasmäärät laskevat voimakkaasti. Tämä mahdollistaa jo sinällään matkustajille väljät matkustusolosuhteet. Paikallisliikenteen ei ole osoitettu olevan koronatartuntojen lähde. Myöskään kansainvälisesti tästä ei ole viitteitä.

Viranomaisen päätöksen mukaisen matkustajamäärän toteutumisen varmistaminen johtaisi kaupunkijoukkoliikenteessä palvelun huomattavaan heikentymiseen ja keskeytyksiin. Harvemmin asutuilla alueilla ongelmaksi voi muodostua palvelun harvat vuorovälit, esimerkiksi koululaisten sujuvasta ja turvallisesta liikkumisesta on aina joka tapauksessa huolehdittava. Epäselväksi myös jää, mihin tarve rajoittaa joukkoliikenteen matkustajamääriä perustuu tilanteessa, jossa yhteiskunnan toimintoja jo muutenkin rajoitetaan tartuntatautilanteen nojalla ja liikkumistarve on vähentynyt huomattavasti. Jos matkustajamäärien rajoittaminen johtaisi tilanteisiin, jossa kaikki matkustajat eivät mahdu liikennevälineisiin, millä perusteilla matkustajia priorisoitaisiin kapasiteettia täytettäessä?

Pykälään on lisätty lausuntokierroksen jälkeen kohta, jonka mukaan pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä hoitamasta virkatehtäviään. Tämä lisäys on aiheellinen. Vammais- palvelulain ja kehitysvammalain mukaiset kuljetukset ovat subjektiivisia oikeuksia. Kunnilla on myös lakisääteinen velvollisuus perusopetuksen koululaiskuljetusten järjestämiseen (perusopetuslaki). Joukkoliikenne ei ole kuntien lakisääteinen tehtävä, vaan sitä järjestämällä pyritään turvamaan mm. työmatka-, opiskelu- ja koululaisliikennettä. Joukkoliikenteen matkustajamäärien rajoittamisella haitattaisiin koululais- ten sujuvaa liikkumista.

Pykäläesitys koskisi vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen. Tämä raja on tervetullut erityisesti lakisääteisten kuljetusten näkökulmasta, mutta raja osoittaa samalla pykälän perustelujen ristiriitaisuuden väljyysvaatimusten osalta.

Joukkoliikenteen matkustajamäärän väliaikainen rajoittaminen lakiperusteisesti olisi järeä toimenpide, joka lisäisi viranomaisten ja yritysten kustannuksia taloudellisesti muutenkin vaikeassa koronatilanteessa. Jos valtio asettaa voimakkaita rajoituksia, jotka aiheuttavat tilaajille, yrityksille ja asiakkaille huomattavia kustannuksia, tulee valtion myös korvata näille taloudelliset menetykset.

59 b § Tarkastukset ja 59 d § Toimivaltainen viranomainen kunnassa

Tarkastuksia koskevassa pykäläesityksessä (59 b §) säädettäisiin, että kunnan terveys- densuojeluviranomainen, elintarvikevalvontaviranomainen tai muu 59 d §:n nojalla toimivaltainen voisi tehdä tarkastuksen aluehallintoviraston tai Liikenne- ja viestintä- viraston pyynnöstä.

Kuntaliitto katsoo, ettei joukkoliikenteen tarkastaminen ole mahdollista terveyden-
suojelu- tai elintarvikelain muun valvonnan yhteydessä ja on muutoinkin ongelmalli-
nen kuntien hyvin rajallisten resurssien takia. Ongelmalliseksi voi muodostua myös
toimivaltaisen viranomaisen määrittäminen esim. pitkän matkan bussien tai junien
osalta. Kuntaliiton näkemyksen mukaan joukkoliikenteen osalta valvonta tulisi suorit-
taa muilla tavoin, ja niin että se häiritsee mahdollisimman vähän sujuvaa liikennöintiä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Johanna Vilkuna
Liikenneasiantuntija

